

Mall för interpretationsplan *

Vägledning för er som arbetar med interpretationsplanering

Den här mallen är tänkt att fungera som ett stöd för er som ska skriva en interpretationsplan. Den innehåller generella råd och de rubriker som bör finnas med. Kom dock ihåg att planen kan vara mer eller mindre omfattande beroende på platsens (geografiska och tematiska) omfattning och förutsättningar, liksom på målen för platsens utveckling. Att svara på frågorna under respektive rubrik hjälper dig att välja och strukturera informationen. Summerande kommentarer i slutet av varje punkt blir användbara när ni senare ska väga samman och analysera den information ni fått fram.

Interpretation är en kommunikationsprocess som syftar till att väcka intresse, ge ny kunskap och stimulera nyfikenhet. En övergripande interpretationsplan är ett verktyg till stöd för att planera, prioritera, följa upp och utveckla besöksmål utifrån platsens värden och berättelser. I interpretationsplanen beskrivs platsens kultur- och naturvärden och de teman och berättelser om platsen som ni vill lyfta fram.

Interpretationsplanen är ett komplement till andra dokument, som till exempel förvaltnings-, utvecklings- och kommunikationsplaner. Ofta är

en interpretationsplan tänkt att hålla tre till tio år och kompletteras med aktivitets- eller genomförandeplaner som ses över i samband med den årliga verksamhetsplaneringen. Ett alternativ är att låta interpretationsplanen vara ett levande dokument som kan revideras och utvecklas kontinuerligt. Oavsett vilka tidsramar man sätter, så är tanken att det ska vara möjligt att återkomma till planen och förstå de val som gjorts. Planen kan också användas för kvalitetssäkring och uppföljning av platsens interpretation.

En interpretationsplan bör tas fram och genomföras i samarbete med platsens aktörer och intressenter. Brett deltagande och lokal förankring skapar engagemang som främjar långsiktig hållbarhet samt underlättar genomförande och förvaltning.

Tänk på att interpretationsplanen ska kunna läsas och följas också av personer som inte varit med i planprocessen. Läsbarheten är viktigt, liksom referenser till eventuella relaterade dokument. Illustrera gärna planen med bilder som förtydligar texten.

Mallen har ursprungligen tagits fram av Statens fastighetsverk (2015) och modifierats av CNV (2016).

* Mallen kan laddas ner på: <http://www.slu.se/cnv/planeringsmallar>.

Interpretationsplan för (infoga platsens/objektets namn och planens giltighetstid)

Sammanfattning

Beskriv interpretationens bakgrund och syfte. Infoga övergripande mål för kulturmiljöarbetet på platsen (om projektet till exempel ingår i en vidare interpretationskontext och berörs av regionala eller nationella mål för natur- och kulturmiljöarbete).

1. Syfte med en interpretationsplan för

(infoga platsens/objektets namn)

Syfte

Här beskrivs interpretationsplanens syfte, med svar på frågan varför man vill arbeta med och utveckla interpretation på platsen. Planen kan till exempel vara ett verktyg och ett stöd för att strukturera arbetet med att utveckla en plats eller besöksmål.

Här kan man också kortfattat redogöra för metodval, arbetsätt och genomförande, samt om arbetet redan i utgångspunkten haft särskilda prioriteringar eller fokus. Därmed får man även svar på frågorna hur (strategi) och vad man vill uppnå (mål).

Definiera platsen

Definiera den plats som interpretationsplanen gäller. Vilket geografiskt område omfattas? Finns platser och objekt som inte omfattas? Var går gränserna för ert ansvarsområde? Bifoga gärna illustrationer och kartor. (Här kan beskrivningen vara helt kort. I punkterna 2.1 och 2.1 får ni chans att beskriva platsen, dess värden och sammanhang närmare.)

Delaktiga aktörer

Vilka aktörer har samverkat i arbetet med interpretationsplanen?
Beskriv gärna kort hur deras kännedom om platsens och objektets förutsättningar, affärsmässighet och berättelser bidragit.
Under vilken period har arbetet genomförts?

Giltighetstid

Under vilken tid löper planen? Alternativt ange hur och när den ska uppdateras.

2. Inventera platsens värden och förutsättningar för interpretation

I arbetet med en interpretationsplanering ingår att inventera platsen och befintlig interpretation idag. Under punkterna 2.1 – 2.7 besvaras frågor som: Vilka berättelser finns? Vems röster ska höras? Vilka resurser, faciliteter finns på platsen? Vilken interpretation finns redan? Avsluta gärna varje punkt med en summerande kommentar. Dessa kan sedan användas som underlag till analysen i punkt 2.7.

2.1 Platsens värden och sammanhang

Här beskrivs platsens avgränsning, kulturella sammanhang, landskapstyp, geografi och helhet utifrån nuläget. Beskriv platsen och dess värden historiskt och geografiskt. Beskriv platsens kultur- och naturvärden och hur platsen formats av det liv som levts där, eller hur platsen format livet som levts där. Vilka berättelser finns? Vems röster ska höras? Vilka historiska händelser och personer är platsen känd/mindre känd för? Hur och av vem har använts över åren, fram till idag? Vad skiljer den från andra platser av samma typ? Finns några känsliga eller konfliktfyllda ämnen?

Beskriv den kontext platsen befinner sig i. Vilka närliggande objekt kan den kopplas samman med? Vilka andra objekt av samma typ vill man kopplas samman med?

Summerande kommentar:

2.2 *Besökaren: För vem ska natur- och kulturarvet tillgängliggöras?*

Här ringas platsens besökare in. Redovisa interpretationsplanens utgångspunkt: Finns tidigare besökarräkningar och -undersökningar?

Beskriv dagens besökare. Vilka kommer? Familjer? Skolklasser? Bussturism? Var kommer de ifrån? Språk och språkområden? Är besökarantal nedbrutet på respektive besökarkategori? Finns några trender – ökande, minskade? Är besökarna nöjda?

Har man arbetat mot särskilda besökargrupper? Kommer de förväntade/önskade besökarna eller vill man locka andra besöksgrupper? Vilka saknas men är angelägna att nå? Varför kommer de inte idag?

Summerande kommentar:

2.3 *Interpretation idag: Verksamheter och aktiviteter*

Här beskrivs befintliga verksamheter och vilka aktiviteter som erbjuds: Utställningar, guidningar, skyltning, digitala medier, årligt återkommande evenemang som julmarknad, familjedagar, föreläsningar m.m.

Aktivitetserna tillhandahålls kanske av flera olika aktörer. Dessa kan ni återkomma till i punkt 2.4.

Beskriv säsonger och öppethållande: Är platsen ett tillgängligt besöksmål idag eller inte? Varför (inte)?

Beskriv platsens infrastruktur och tillgänglighet: Parkering, bussar, stigar och gångvägar? Egen bil eller kommunala färdmedel?

Är besöken planerade eller oplanerade?

Beskriv tillgängligheten idag till kunskap och information:
Innan besöket, på plats och efter? Orientering och språkval? Genom vilka kanaler informeras det, och hur är informationen utformad?

Beskriv dagens faciliteter: Sopsortering, toaletter, vila, servering och mat – vad kommuniceras om platsen vid dessa? (Förekommer någon interpretation?)

Hur är värdskapet: Bemötande, entréer, information?

Hållbarhets-/miljöarbete: Är besöksmålet attraktivt ur miljö-, klimat-, CSR-perspektiv? Vilket arbete görs och hur lyfts det fram?

Beskriv befintliga lagskydd i form av till exempel byggnadsminnen, fornlämningar och naturskydd.

Summerande kommentar:

2.4 *Intressenter, aktörer, förvaltning*

Beskriv övriga intressenter och aktörer, deras olika ansvar och roller – till exempel myndigheter, entreprenörer, intresseorganisationer, vänföreningar, hembygdsföreningar, kommunen.

Beskriv förvaltningen av platsen och hur ansvar och roller fördelas.

Beskriv om, och i så fall hur, platsen ingår i ett större sammanhang eller i en destination. Vad finns det för tematiskt eller geografiskt samarbete? Hur påverkar det platsens förutsättningar?

Summerande kommentar:

2.5 *Ekonomi och resurser idag*

Här inventeras ekonomi och resurser som har betydelse för interpretationen. Dagens avtal, kostnader, intäkter, finansiering (bidrag, extern finansiering m.m.), finansiella läge och affärs-mässighet, både kort- och långsiktigt.

Beskriv kompetenser, bemanning/personal på platsen.

Summerande kommentar:

2.6 *Analys*

Ni har nu inventerat platsens befintliga resurser, utgångsläget för att planera er interpretation. Stanna upp och analysera detta läge, till exempel genom att summera de avslutande kommentarerna i avsnitten 2.1 – 2.6.

Gör eventuellt en SWOT- analys som kan ligga till grund för målformuleringar och det fortsatta arbetet. Beskriv metoder och metodval. Beskriv vad som är bra, var de största förbättrings- och utvecklingsbehoven finns, exempelvis för att öka attraktivitet och tillgänglighet. Finns det luckor eller motsättningar? I större projekt kan det också behövas en omvärldsanalys.

3. **Planera framåt!**

Dags att planera för delaktighet och platsens berättelser. Platsen beskrivs utifrån sina berättelser, förutsättningar, potential och perspektiv.

Avsluta gärna punkterna 3.1 till 3.4 med summerande kommentarer. Dessa kan sedan användas för att beskriva målen i punkt 4.

3.1 *Definiera prioriterade målgrupper för interpretationen*

Välj och redovisa prioriteringen av valda besökargrupper utifrån inventeringen. Relatera valen till vad som låter sig berättas och till interpretationsplanens tema, samt till hur de lokala aktörernas och besökarnas röster kan göras till del i berättelsen (både i planering och genomförande). Beskriv om en mer utvidgad besökargrupp är önskvärd på sikt.

Summerande kommentar:

3.2 *Definiera platsens tema och eventuella underteman*

Den här punkten handlar om platsens budskap, tema och berättelser – verklighetens magi! Beskriv de teman – den huvudpoäng om platsen - ni vill lyfta fram för besökaren. Vad ska besökaren tänka, känna, göra efter besöket? Skriv ner motiveringen, så att det går att gå tillbaka till målen och utvärdera dem.

I utformningen av interpretationsprodukter och -aktiviteter kommer ni att använda valda teman som riktlinje för att välja (och välja bort!) stoff för era berättelser om platsen. Exemplifiera gärna vilka berättelser som ska lyftas fram och hur de stödjer temat. Beskriv hur olika aktörer kan bidra till det övergripande temat.

Beskriv hur platsen relaterar till eventuella övergripande berättelser eller teman. Hur berättar andra om platsen och regionen, ur ett bredare perspektiv? Beskriv hur berättelserna om er plats hänger ihop med sådana övergripande berättelser eller teman.

Summerande kommentar:

3.3 *Välj resurser och platser för interpretation*

Prioritera platser, målpunkter och objekt som ska användas. Temat och kunskaper om målgruppen styr valen. Vilka specifika målpunkter och objekt kan ge liv åt ert tema? Var kan besökaren bäst uppleva - se, ta på, lukta på och höra ljuden som stödjer er berättelse? Vilka föremål (eller bilder/filmer på sådana) kan lyfta fram känslorna i berättelsen? Vilken befintlig vägledning och faciliteter kan ingå? Motivera era val.

Summerande kommentar:

3.4 *Formulera mätbara mål för interpretationen*

Formulera långsiktiga och kortsiktiga mål och förväntade effekter. Mål för interpretationen kan handla om att uppnå nöjdare besökare,

att de stimuleras att reflektera över valda teman för platsen och dess berättelser, eller att besökarna följer ett mer övergripande tema om en eller flera platser. Mål kan också handla om att man ger en tydligare bild utåt av vad platsen betyder, eller att fler känner till dess kärnvärden.

Målen relaterar till aktörernas verksamheter och uppdrag, som att få fler besökare, folkbildning, tillgänglighet, nya målgrupper, ökade intäkter, hållbarhet m.m.

Målen bör vara SMARTA: specifika, mätbara, accepterade/attraktiva, realistiska och tidsatta. De ska vara mätbara både kvalitativt och kvantitativt.

Summerande kommentar:

4. Utforma interpretationsprodukter - välj media och kanaler

Beskriv på vilket sätt de önskade besökargrupperna ska nås och göras delaktiga, till exempel genom guidningar och guidemanus, att utveckla webben, göra filmer, ljudillustrationer eller annan virtuell tillgänglighet, appar, skyltar - fasta eller digitala och utställningar. Utgå ifrån den insamlade kunskapen om besökarna i punkt 3.1 och reflektera över hur interpretationen ska utformas för att bli:

- relevant
- meningsfull
- bidra till att väcka tankar hos besökarna

Beskriv även värdskapet. Redovisa hur besökare och deras intresse ska mötas och bemötas före, under och efter ett besök.

5. Planera för genomförande och utvärdering

Under dessa punkter beskrivs de åtaganden och insatser som krävs för att nå interpretationsplanens syfte och mål utifrån valda berättelser och medier.

5.1 *Samverkan, ansvar och roller – det gemensamma och det egna*

Redovisa de samverkande aktörernas ansvar och roller – vem som gör vad och när.

Beskriv hur aktörernas profil och varumärke(n) ska förhålla sig till helheten - budskapen och vald media. I vissa fall kan särskilda överenskommelser eller avtal behöva slutas. Redovisa även ansvaret för den fortsatta förvaltningen. Redogör för marknadsföringen ur gemensamt och enskilt perspektiv.

Beskriv hur arbetet ska fortlöpa i arbetsgruppen och om ni eventuellt ska utöka samarbetet med fler aktörer inklusive allmänhet och besökare.

Vilken är er strategi för att interpretationsplanen ska komma till användning och nytta i verksamheten under den givna giltighetstiden (eller längre).

5.2 *Resurser – pengar, tid och kunskap*

Vilka funktioner och vilken bemanning behövs för att uppnå målen och för att genomföra de föreslagna åtgärderna? Inkludera behov och kostnader för utbildning och kompetensutveckling.

Redovisa dagens och framtida möjliga ekonomiska förutsättningar för att genomföra och förvalta de åtgärder som föreslås i interpretationsplanen, både kortsiktigt och långsiktigt.

Redovisa dagens och framtida behov av kompetens, utbildningsinsatser m.m. för att genomföra planen.

Summerande kommentar:

5.3 Uppföljning och utvärdering

Planera för hur, när och av vem interpretationsplanen och respektive mål ska följas upp och utvärderas. Utvärderingen ska sedan ligga till grund för eventuella förändringar och förvaltningen av planen. Ge förslag på former för återkoppling från besökare.

6. Referenser till vidare läsning och relaterade dokument

Hänvisa till relevanta relaterade dokument. Ange var underlagen till interpretationsplanen hämtats. Ex. litteratur, rapporter, webb-sidor, lokala källor m.m.

7. Bilagor

Relevanta dokument och underlag, t.ex. utredningar, undersökningar, analyser, pedagogiska program, m. m.